

Utkast til diskusjonsnotat pr 280222

Barnefattigdom

Barns rettigheter og det offentliges plikter

Hvert enkelt barn er et eget individ med egne rettigheter og behov.

Barns rettigheter fremkommer av Barnekonvensjonen, som også er en del av norsk lov.

Barnekonvensjonen beskriver blant annet barns rett til god nok levestandard og til økonomisk hjelp hvis de trenger det.

Bufdirs veileder for tverrsektorielt arbeid mot barnefattigdom:

Fattigdom og marginalisering

Antallet barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt er økende. Dette innebærer en risiko for å oppleve negative konsekvenser av fattigdom for over 115 000 barn i Norge.

Fattigdom i Norge er et relativt begrep, som peker på at noen mangler ressurser og ikke har samme muligheter sammenlignet med «folk flest». Det handler om å ha sosiale og materielle levekår som gir lavere levestandard enn andre og reduserte muligheter til å benytte de tilbudene som finnes innenfor utdanning, fritid og arbeid. Det er også en risiko for at barna som vokser opp i familier med en vanskelig økonomisk situasjon fortsetter å ha økonomiske vanskeligheter når de selv blir voksne.

Ikke alle barn i lavinntektsfamilier har utfordrende levekår. Vedvarende lavinntekt og levekårsutfordringer er sammensatte problemer. Sosiale, helsemessige og økonomiske utfordringer kan over tid forsterke hverandre og gi økt risiko for marginalisering og fattigdom.

Hva er fattigdom?

Når vi snakker om fattigdom i Norge, er det ut fra en relativ forståelse av begrepet. Absolutt fattigdom viser til det å mangle helt essensielle ting i livet – å leve på et eksistensminimum. I et land som Norge, hvor den generelle levestandarden er høy, forstås fattigdom som et relativt fenomen. Relativ fattigdom handler ikke nødvendigvis om materielle mangler og fysisk overlevelse, men også om ulikheter i samfunnet.

«En person er fattig dersom vedkommende mangler ressurser til å delta i samfunnets aktiviteter og å opprettholde den levestandarden som er vanlig i dette samfunnet» (Townsend 1979: 31).

Med et slikt utgangspunkt kan vi snakke om fattigdom blant barn både som et uttrykk for manglende muligheter og som et uttrykk for ressursknapphet. Noen barn og unge har ikke de samme mulighetene og mangler ressurser sammenlignet med andre fordi, ulike faktorer kan hindre dem i å utnytte muligheter som påvirker fremtiden deres. Det kan føre til utenforskap og marginalisering.

Fattigdom beskrives ofte som et gjenstridig problem («wicked problem»). Et gjenstridig problem kjennetegnes ved utfordringer som er komplekse og fragmenterte. Utfordringene har ikke kun én

årsaksforklaring, og ansvar for løsninger og tiltak fordeler seg over flere fagområder, sektorer og forvaltningsnivåer.

Med andre ord kan foreldres utdanningsbakgrunn, helse, forhold til rus, tilknytning til arbeidslivet, økonomiske situasjon og dårlige boforhold, sammen og hver for seg, påvirke barns helse, skoleresultater og muligheter til deltakelse på ulike samfunns- og fritidsarenaer.

Konsekvenser av fattigdom

Barn og unge blir påvirket av å vokse opp i fattigdom. Vi ser systematiske forskjeller mellom barn som vokser opp i familier med lav inntekt og andre barn på flere viktige områder i barns liv. Men ikke alle opplever det slik. De fleste barn i Norge, også mange av de som vokser opp i familier med lav inntekt, har ikke slike levekårsutfordringer.

1

Konsekvensene av å vokse opp i en familie med lav inntekt kan bli tyngre å bære for barn i familier som har hatt lav inntekt i en årrekke sammenlignet med barn i familier som har lav inntekt kun i en kort og avgrenset periode. Foreldre kan ha større muligheter til å skjerme barna ved lav inntekt i kortere perioder.

Grupper som er utsatt for fattigdom

Fattigdom i barnefamilier rammer noen grupper mer enn andre. Husholdninger med barn i risiko for fattigdom tilhører ofte av en eller flere av gruppene som er omtalt nedenfor.

Barn med enslige forsørger

Barn i familier med enslig forsørger, særlig kvinner, har større risiko enn andre for å vokse opp med lav inntekt.

Barn som har opplevd et samlivsbrudd mellom foreldrene, har fire ganger så stor sannsynlighet for å havne i lavinntektsgruppen, sammenlignet med barn som ikke har det. Foreldrenes samlivsbrudd kan dermed bli en vei inn i fattigdom.

¹ Epland, J. & Kirkeberg, M.I. (2017). Ett av ti barn tilhører en husholdning med vedvarende lavinntekt. Statistisk sentralbyrå.

Epland, J. & Kirkeberg, M.I. (2016). Barnefamiliens inntekter, formue og gjeld 2004-2014). Statistisk sentralbyrå.

Fløtten, T. & Nielsen, R.A. (2015). Barnefattigdom – en kunnskapsoppsummering. I Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2015). Barn som lever i fattigdom. Regjeringens strategi (2015-2017) s.90-114.

Langeland, S., Furuberg, J. & Lima, I.A.Å. (2017). Fattigdom og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk – 2017. NAV-rapport 2017: 4. Arbeids- og velferdsdirektoratet.
Barnefattigdom.no

Ulikheten i inntekt mellom enslige forsørgere og andre barnefamilier har vokst siden 2000-tallet. Ulikheten er størst blant familiene med de yngste barna. I tillegg har en betydelig andel enslige forsørgere lav yrkestilknytning.

Barn med innvandrerbakgrunn

Fattigdom i familier rammer barn med innvandrerbakgrunn i særlig grad. Barn med innvandrerbakgrunn utgjør en økende andel av barn i lavinntektshusholdningene, og er overrepresentert i lavinntektsstatistikken.

I dag har over halvparten av barna i familier med lav inntekt i Norge innvandrerbakgrunn.

Innvandrerbakgrunn er ikke i seg selv en årsak til overrepresentasjon i lavinntektsgruppen. Det er kombinasjonen av blant annet lav utdanning og svak yrkestilknytning hos foreldrene, og mange barn, som har ført til at mange familier med innvandrerbakgrunn har hatt en svakere inntektsutvikling enn befolkningen generelt.

Det er store variasjoner i omfang av fattigdom blant barn med innvandrerbakgrunn, avhengig av foreldrenes bakgrunn, utdanningsnivå og arbeidstilknytning.

Å vokse opp i en familie med lav inntekt kan gjøre det vanskeligere for barn med innvandrerbakgrunn å bli integrert i Norge. Utfordringer knyttet til språk og kjennskap til formelle og uformelle systemer i det norske samfunnet øker når man ikke har tilgang til viktige sosiale arenaer.

Manglende inkludering i utdannings- og arbeidslivet kan føre til marginalisering og utenforskap.

Barn i hushold hvor hovedinntektstaker har lav utdanning og lav yrkestilknytning

Det er en sammenheng mellom lav utdanning og risiko for vedvarende lavinntekt. Seks av ti barn hvor hovedinntektstaker har lav utdanning, opplever lavinntekt.

Personer med lav utdanning har ikke hatt den samme forbedringen av levekår de senere årene som vi finner blant personer med utdanning fra videregående skole eller høyere utdanning.

Personer med laveste utdanningsnivå har betydelig lavere yrkesdeltakelse enn de med høyere utdanning. Dette gjør at barna i disse familiene er mer utsatt for økonomiske utfordringer.

Utsatte grupper i tiden fremover

Utviklingen i norsk økonomi og arbeidsmarked tilsier at vi fortsatt vil ha levekårsutfordringer i tiden framover, særlig blant:

- Unge
- Unge voksne
- Enslige forsørgere
- Barnefamilier med innvandrerbakgrunn

- I ungdomsgruppene er det mange med mangelfulle kvalifikasjoner og helseproblemer, særlig psykiske lidelser.

BUFDIR august -21:

Nye tall for barnefattigdom i kommune-Norge

11,7 prosent av alle barn i Norge vokste opp i en familie med vedvarende lavinntekt i 2019. I antall utgjorde dette 115 000, en økning på mer enn 4000 barn. Andelen har økt fra 11,3 prosent i 2018. Andelen barn i familier med lavinntekt økte i 225 av landets 356 kommuner.

Barnefattigdom.no presenterer tall for alle kommuner i landet, bydelstall for de største byene, og delbydelstall for Oslo. Nettressursen barnefattigdom.no er nå oppdatert med de nyeste tallene fra 2019. Tallene er fra 2019 fordi registerdataene har etterslep. (Tall for 2020 publiseres i mai -22)

Andelen barn i familier med vedvarende lavinntekt har mer enn tredoblet seg siden 2001, og har høy utbredelse i de store byene. Barn i familier med lavinntekt har økt risiko for fattigdom og nedsatte levekår. Det var 61 500 barnefamilier med vedvarende lavinntekt i 2019, en økning på om lag 650 barnefamilier fra 2018.

Vedvarende lavinntekt betyr at en husholdning i snitt har tjent under 60 prosent av medianinntekten i Norge i løpet av de siste tre årene. En barnefamilie regnes som en husholdning med minst ett barn.

Rapporter publisert av blant annet SSB og SIFO indikerer at de som fra før hadde lav inntekt, samt barnefamilier, ble rammet ekstra hardt av permitteringer og oppsigelser som følge av tiltakene mot koronapandemien på vårparten 2020.

Svak økning

De nye tallene viser en svak økning i andel barn i familier med vedvarende lavinntekt i over 60 prosent av landets kommuner. 111 av disse kommunene opplevde en økning på 1 prosentpoeng eller høyere. Det er store forskjeller mellom kommuner i samme fylke, storbyenes bydeler, og mellom delbydelene i Oslo.

Barnefattigdom er særlig utbredt i de store kommunene, og om lag en tredjedel av alle barna med vedvarende lavinntekt bor i en av landets sju største kommuner. Mange av de store kommunene har en høyere andel barn som bor i husholdninger med lavinntekt enn for Norge som helhet.

Flere av de store kommunene som Trondheim, Bergen, Stavanger, Tromsø, Kristiansand, Drammen og Bærum opplever også en økning i omfanget av barn i familier med lavinntekt. Det bor flest barn i familier med lavinntekt i Oslo, men hovedstadens andel barn i familier med lavinntekt sank med 0,1 prosentpoeng (andelen i 2019 var 17,7 prosent). Alle fylkene utenom Oslo opplevde en økning.

Arbeid og utdanning viktige kjennetegn

Blant barnefamiliene er det visse kjennetegn som gir økt risiko for lavinntekt. Foreldrenes yrkestilknytning er svært viktig for inntekten, og barnefamilier uten yrkestilknytning er de

barnefamiliene som er mest sårbare for vedvarende lavinntekt. Enslige forsørgere har også høy risiko for lavinntekt. Barnefamilier hvor foreldrene har lav utdanning er også utsatt for lavinntekt, og lav utdanning henger sammen med yrkestilknytning og lønnsnivå.

Barn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i lavinntektsstatistikken, og barn med innvandrerbakgrunn utgjør om lag 6 av 10 barn i lavinntektsgruppen. Noe av forklaringen på dette er at mange av disse barna har kommet til Norge som flyktninger eller er født i Norge av foreldre som har flyttet hit – de tilhører oftere barnerike familier med lav utdanning, svak yrkestilknytning til arbeidsmarkedet og med høy avhengighet av offentlige støtteordninger.

Hvor utsatt barn med innvandrerbakgrunn er for lavinntekt varierer betydelig etter landbakgrunn. Vel 4 av 10 barn med innvandrerbakgrunn fra enten Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, og Oseania utenom Australia og New Zealand, bor i en familie med lavinntekt. For barn med innvandrerbakgrunn fra EU, EFTA, USA, Canada, Australia og New Zealand gjelder dette nesten 2 av 10 barn.

Temaområder

Indikatorene som inngår i kommunemonitoren barnefattigdom.no er organisert i fire ulike kategorier. Statistikken kan overlappe med hverandre, noe som vil si at et barn kan være en del av flere indikatorendata. (Tabeller er utarbeidet med data fra kommunemonitoren)

Omfang:

Indikatorene om omfanget av barnefattigdom sier noe om hvor mange barn som bor i husholdninger med lavinntekt. Barn i husholdninger med lavinntekt har økt risiko for å oppleve fattigdom. Lavinntektsgrensen er satt til 60 prosent av medianinntekten i Norge («EU-60»). Med inntekt mener vi samlet inntekt etter skatt, per husholdning. Dette er et relativt fattigdomsmål. Relativ fattigdom betyr å mangle de ressursene og sosiale mulighetene som er vanlig å ha i et samfunn.

	Namsos					Fylket	Landet
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt, antall	337	366	349	330	332		
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt, %	11,0	12,2	12,0	11,4	11,6	9,3	11,7
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt siste år etter lokale lavinntektsgrenser, antall	290	304	313	296	301		
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt siste år etter lokale lavinntektsgrenser, %	9,5	10,2	10,7	10,3	11,5	8,8	11,9

Antall barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt i Namsos økte med 29 fra 2015 til 2016. I de påfølgende år har antallet gått ned. I 2019 lå Namsos 2,3% høyere enn i fylket og 0,1% lavere enn landet.

Omfang etter type husholdning:

Disse indikatorene viser de ulike husholdningstypene som barn i husholdninger med lavinntekt bor i. Barn i husholdninger i risiko for fattigdom tilhører ofte minst én av disse husholdningstypene. Disse indikatorene benytter lavinntektsgruppen «Barn i husholdninger med lavinntekt siste år» som utgangspunkt for å vise de forskjellige husholdningstypene som har lavinntekt.

	Namsos					Fylket	Landet
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt med enslig forsørger, antall	142	146	139	108	116		
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt med enslig forsørger, %	42,1	39,9	39,8	32,7	34,9	36,4	36,3
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt uten yrkestilknyttede personer, antall	141	141	145	156	170		
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt uten yrkestilknyttede personer, %	41,8	38,5	41,5	47,3	51,2	48,3	48,6
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt der hovedforsørger har lav utdanning, antall	121	148	162	170	169		
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt der hovedforsørger har lav utdanning, %	35,9	40,4	46,4	51,5	50,9	50,7	52,8
Barn i innvandrershusholdninger med vedvarende lavinntekt, fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA og Oseania utenom Australia og New Zealand, %	50,3	47,4	47,7	49,5	..	47,4	44,4
Barn i innvandrershusholdninger med vedvarende lavinntekt, fra EU, EFTA, USA, Canada, Australia og New Zealand, %	16,5	14,6	18,8	15,9	15,2	13,1	15,6

Indikatoren for barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt med enslig forsørger viser 116 barn i 2019, en økning på 8 barn fra 2018. Kommunen ligger ca 1,5% under fylket og landet på indikatoren.

Indikator for barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt uten yrkestilknyttede personer har hatt en økning siden 2016 og fra 2018 til 2019 økte den med 14 barn. Her ligger Namsos ca 2,5-3% over fylket og landet.

Indikatoren som viser antall barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt der hovedforsørger har lav utdanning har økt siden 2015, men har flatet ut de siste år. Her ligger Namsos 0,2% over fylket, men 2,1% under landet.

Risiko:

Disse indikatorene viser barn i husholdninger som av ulike årsaker kan anses for å være økonomisk sårbare, og i risiko for lavinntekt og fattigdom. Det kan innebære at husholdningene mottar sosialhjelp eller andre stønader, ikke har yrkestilknytning, eller at barnet har en eneforsørger. Dette er husholdningstyper som har høy risiko for å oppleve lavinntekt. Enkelte av disse indikatorene vises også i kategorien «Hvem er de fattige?», men viser da hvor mange av barna med lavinntekt som også tilhører en husholdning som mottar stønader, mangler yrkestilknytning, har lav utdanning, eller har en eneforsørger.

	Namsos					Fylket	Landet
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Barn i husholdninger med enslig forsørger, antall	627	603	554	537	546		
Barn i husholdninger med enslig forsørger, %	18,2	17,8	16,8	16,5	17,3	12,7	14,2

Barn i husholdninger uten yrkestilknyttede personer, antall	332	310	293	332	296		
Barn i husholdninger uten yrkestilknyttede personer, %	9,7	9,2	8,9	10,2	9,4	7,2	8,3
Barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året, antall	153	145	167	188	202		
Barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året, %	4,5	4,3	5,1	5,8	6,4	6,1	6,6
Barn i husholdninger som mottar mer enn halvparten av samlet inntekt gjennom offentlige overføringer, antall	477	452	429	407	362		
Barn i husholdninger som mottar mer enn halvparten av samlet inntekt gjennom offentlige overføringer, %	13,9	13,3	13,0	12,5	11,5	9,2	10,2
Barn i husholdninger der minst en person mottar uføretrygd, antall	282	301	327	317	321		
Barn i husholdninger der minst en person mottar uføretrygd, %	8,2	8,9	9,9	9,8	10,2	8,2	7,7

Indikatoren for barn i husholdninger med enslig forsørger viser 546 barn i 2019 , mot 537 barn i 2018. I 2019 var indikatoren 4,6% høyere i Namsos enn fylket og 3,1% høyere enn landet.

Indikatoren for barn i husholdninger uten yrkestilknyttede personer er redusert med 0,8% fra 2018 til 2019. Kommunen hadde 2,2% flere enn fylket og 1,1% flere enn landet.

Indikator for barn i husholdninger som har mottatt sosialhjelp i løpet av året økte med 14 barn fra 2018 til 2019. Kommunen ligger her 0,3% over fylket og 0,2 under landet.

Barn i husholdninger som mottar mer enn halvparten av samlet inntekt gjennom offentlige overføringer. Denne indikatoren er totalt redusert med 115 barn siden 2015 og med 45 barn fra 2018 til 2019. Kommunen ligger 2,3% over fylket og 1,3% over landet på indikatoren.

Indikatoren for barn i husholdninger der minst en person mottar uføretrygd viser en økning på 39 barn fra 2015 til 2019. Kommunen ligger her 2% over fylket og 2,5% over landet.

Boforhold:

Disse indikatorene viser hvilke boforhold barn i familier med og uten lavinntekt har. Indikatorene forteller om barna bor i en leid bolig, og om de bor trangt. Barn i familier med lavinntekt har økt risiko for dårlige boforhold.

	Namsos				Fylket	Landet
	2017	2018	2019	2020	2019	2019
Barn i husholdninger som bor trangt (rom og kvm), antall	583	581	604	595		
Barn i husholdninger som bor trangt (rom og kvm), %	17,0	17,5	18,6	18,7	17,1	19
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor trangt (rom og kvm), antall	163	137	135	145		
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor trangt (rom og kvm), %	46,0	40,3	42,7	44,2	45,3	48,2
Barn 0-5 år i husholdninger som bor i leid bolig, antall	187	167	159	142		
Barn 0-5 år i husholdninger som bor i leid bolig, %	18,0	16,8	16,8	15,6	16,5	17,8

Barn 0-5 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig, antall	60	41	45	42		
Barn 0-5 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig, %	53,0	44,6	55,6	50,6	62	59,6
Barn 6-17 år i husholdninger som bor i leid bolig, antall	267	276	279	271		
Barn 6-17 år i husholdninger som bor i leid bolig, %	11,0	11,8	12,1	11,9	11,2	13,2
Barn 6-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig, antall	13	13	101	112		
Barn 6-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig, %	36,0	52,0	43,0	45,7	54,7	54,1
Husholdninger med barn 0-17 år som bor i leid bolig, antall	283	259	250	236		
Husholdninger med barn 0-17 år som bor i leid bolig, %	15,0	14,0	13,8	13,3	13,3	14,9
Husholdninger med barn 0-17 år med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig, antall	93	80	73	77		
Husholdninger med barn 0-17 år med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig, %	52,0	47,1	49,0	48,7	56,3	55

Barn i husholdninger som bor trangt økte med 23 barn fra 2018 til 2019, men ble redusert med 9 barn fra 2019 til 2020. Kommunen ligger her 1,6% over fylket og 0,3% under landet.

Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor trangt økte med 10 barn fra 2019 til 2020. Kommunen ligger 1,1% under fylket og 4% under landet.

Barn 0-5 år i husholdninger som bor i leid bolig ble redusert med 17 barn fra 2019 til 2020. Kommunen ligger 0,9% under fylket og 2,2% under landet.

Barn 0-5 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig er redusert med 18 barn fra 2017 til 2020. Kommunen ligger 11,4% under fylket og 9% under landet.

Barn 6-17 år i husholdninger som bor i leid bolig økte med 4 barn i perioden 2017-2020. Kommunen ligger 0,7% over fylket og 1,3% under landet.

Barn 6-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig har økt med 99 barn fra 2017 til 2020. Kommunen er 9% under fylket og 8,4 under landet.

Husholdninger med barn 0-17 år som bor i leid bolig er redusert med 47 husholdninger i perioden 2017-2020. Kommunen ligger på samme prosentandel som fylket og 1,6% under landet.

Husholdninger med barn 0-17 år med vedvarende lavinntekt som bor i leid bolig er redusert med 16 siden 2017. Kommunen ligger 7,6% under fylket og 6,3% under landet.

Forslag til problemstillinger:

1. Har kommunen tilstrekkelig oversikt over trekk i samfunnsutviklingen som kan påvirke forekomsten av barnefattigdom i Namsos?
2. Hvordan kartlegger Namsos kommune behovene til det enkelte barn ved tildeling av økonomisk sosialhjelp og andre relevante sosiale tjenester?
3. I hvilken grad brukes erfaringer fra tjenestemottakere og berørte barn for å evaluere kommunens arbeid mot barnefattigdom?

Formål med forvaltningsrevisjonen er, i tillegg til å være en kontrollfunksjon, at den også skal bidra til læring og forbedringer i forvaltningen. Vi legger derfor vekt på å utforme våre revisjonskriterier og anbefalinger med utgangspunkt i både gjeldende lovverk og forskning på området.

Kapittel 1. Perspektiver om barnefattigdom

1.1 Begreper og definisjoner

- 1.1.1 Begrepet fattigdom
- 1.1.2 Barnefattigdom: definisjon og måling
- 1.1.3 Barnefattigdommens konsekvenser

1.2 Omfanget av barnefattigdom i Norge, Trøndelag og Namsos

- 1.2.1 Barnefattigdom i Norge
- 1.2.2 Barnefattigdom i Trøndelag og Namsos

Kapittel 2. Revisjonskriterier

- 2.1 Oversikt over samfunnstrekk som kan påvirke barnefattigdom/**Kommunen skal gjøre seg kjent med innbyggernes levekår og få tilstrekkelig oversikt over samfunnstrekk som kan påvirke barnefattigdom**
- 2.2 Kartlegging av behovene til det enkelte barn ved tildeling av økonomisk sosialhjelp/**Kommunen skal innhente tilstrekkelige opplysninger for å kunne tilpasse økonomisk sosialhjelp og til det enkelte barns behov.**
- 2.3 Kartlegging av erfaringer fra tjenestemottakere og barn som berøres av barnefattigdom/**Kommunen skal gjøre seg kjent med erfaringer fra tjenestemottakere og pårørende. Erfaringer fra berørte barn og ungdom bør kartlegges og brukes for å vurdere om tiltak mot barnefattigdom når fram til målgruppen.**

Lover, forskrifter, lovforarbeider og rundskriv, litteratur:

Barnekonvensjonen, lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett. Vedlegg 8: FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller. FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989

Kongeriket Noregs grunnlov

Lov om folkehelsearbeid

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Lov om barneverntjenester

Lov om kommuner og fylkeskommuner

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker

Forskrift om oversikt over folkehelsen

Forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen

Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner

Rundskriv 34/2001 – sosialtjenestelovene

Rundskriv 35 – sosialtjenesteloven

Rundskriv Q27/2006 B Deltakelse og innflytelse fra barn og ungdom – informasjon og veiledning for arbeidet i kommunene, Barne- og likestillingsdept, 2006

Arbeids- og velferdsetaten, Personbrukerundersøkelsen 2016